

na Kranjskem strinjala z dotičnimi postavami drugih dežel. Tako torej je bila vlada pripravljena takoj odbiti gotove prihranke in prevzeti večje državno breme.

Naši dopisi.

Z Dunaja 14. maja. (*Državni zbor, razkritje spominka Marije Terezije, proti avstrijski izgredi s Schönerer-jem.*) Danes bode kakor se da soditi dognan proračun finančnega ministerstva, ter se prične jutri vsikakor proračun trgovinskega ministerstva, ki bi se znal dognati v sredo. Potem sta še rešiti poljedeljsko in pa pravosodno ministerstvo, pa se je komaj nadejati, da bodo vse te budgetne razprave dognane pred binkoštimi.

Danes začetkom seje odgovoril je minister Pražak na dve interpelaciji zarad slovenskega vradovanja pri sodnijah v krogu nadsodnije graške, sklicajoč po vsem na prejšnje že nad 16 let stare ministerske naredbе. Odgovor ministrov sprejet je bil na desnici z glasno pohvalo.

Sicer je razprava državnega proračuna finančnega ministerstva postala tako mirna in stvarna, da do sedaj finančnemu ministru še ni bilo treba segati v razpravo.

Razkritje spominka Marije Terezije, ki je postavljen nasproti cesarskega dvora, unstran okrožne ceste, med dvorskima muzejema, vršilo se je včeraj ob 1. popoldne pri najlepšem vremenu z vso mogočo sijajnostjo. K slovesnosti vabljeni so bili vsi dvorski, državni, vojaški, deželski dostojanstveniki, zastopniki avstrijskega in ogerskega državnega zbora, — vsi zastopniki unajnih držav s soprogami, dalje zastopniki rodbin onih oseb iz dobe Marije Terezije, ki so si za moč države v oni dobi pridobile posebne zasluge ter so v spominku stavljene poleg cesarice Marije Terezije.

Krog spominka postavljeni so bili na treh straneh veliki odri, na katerih se je zbralo na tisoče odličnih gostov, spredaj proti okrožni cesti „Ringstrasse“ in proti cesarskem dvoru pa so bili postavljeni trije šotori: srednji večji za cesarja in cesarsko rodbino, na vsaki strani pa po en manji za druge najodličnejše kneževske osebe.

Spredaj, tikoma pred spominkom bili so zastopniki zgodovinskih oseb zgoraj omenjenih. Na desni spominka pred srednjem odrom stali so zbrani k svečanosti naročeni generali, drugi vojaški zastopniki bili so za njimi na odru.

Na levem srednjem odru bili so avstrijski in ogerski poslanci in zastopniki unanjih držav.

Spominek sam bil je zakrit s platnam obešenim na mlajih, ki so bili postavljeni krog in krog spominka.

Ob 12. bili so že odri polni gledalcev, potem dovažale so se odličnejše osebe, krog $\frac{1}{2}$ 1 pa: nadvojvodi s svojimi rodbinami, med njimi so bili otroci od dveh let naprej vsake starosti, deloma v navadni, de-

loma v vojaški obleki. — Med nadvojvodi pripeljal se je eden prvih cesarjevič Rudolf in takoj za njim cesarjevičeva Štefanija, pred njima je bila v cesarskem šotoru nadvojvodica Elizabeta, njuna hčerka.

Točno 2 minuti pred eno zasliši se iz cesarskega dvora godba cesarske pesmi, potem pa iz krogov na okrožni cesti nastavljenega vojaštva trobenje, kot znamenje prihoda cesarjevega.

Koj potem prikaže se nova vrsta s cesarskega dvora prihajajočih vozov, v katerih prvem je bil cesar, v drugem pa cesarica, dalje nadvojvodica Gizela.

Cesarica, katero je cesar z voza stopivšo na roki spremljal do šotoru, imela je temnorujavo skoraj črno obleko, na enakem klobuku pa rumen šop, in je bila videti krepka in zdravih lic. Njena hči, nadvojvodica Gizela, bila je oblečena v temnorumeni obleki z enakim solnčnikom.

Po prihodu cesarjevim se je takoj pričela svečanost s tem, da knez Hohenlohe, prvi cesarjev dvornik cesarju uradno poroča, da je spominek Marije Terezije dogotovljen ter prosi cesarjevega naročila, da se sme razkriti. Cesar z malimi besedami izreče svoje dovoljenje v to, dajo se v to dogovorjena znamenja z zvoncem. Med prihodom cesarjevim že se je čulo zvonjenje iz vseh cerkva, katero je trajalo tudi ves čas, ko so se zagrinjala krog in krog spominka počasi pomikale proti tlam, cesar z vsem dvorom in vse navzoče moško občinstvo bilo je med tem činom razkrilo glave, ob enem čuli so se strelji na okrožni cesti postavljenega vojaštva in pa oddaljeno streljanje topov. Potem zapel je na desni strani pred spominkom postavljen moški pevski zbor s spremstvom godbe slavnostno pesem. Potem blagoslovil je med spominkom in cesarskim šotorom stoječ kardinal Gangelbauer s spremstvom razkrit spominek in ko je bilo to dognano, vstal je cesar s spremstvom ter pozdravil in pohvalil odbor za napravo spominka in pa mojstra Zumbuscha, ki ga je izdelal, in ki je bil odlikovan z velikim križem Franc Josipovega reda. Potem je cesar nagovoril tudi posamezne osebe, katerih dedi so poveščavani na spominku. Potem podal se je cesar s spremstvom okoli in okoli spominka in je nagovoril nekatere na desni strani spominka stoječe generale, potem pa se je s spremstvom vred podal proti dvoru ogledavat tam nastavljeno vojaštvo.

Potem razšlo se je polagoma raz odrov občinstvo, in ko se je večji del razšel skoz policijsko kojniško stražo, spustila je kmalu tudi ta za njo na tisoče in tisoče nakopičeno občinstvo.

Spominek sam kaže na visokem kamnitnem podnožji podobo cesarice na prestolu sedeče, desno roko stegnjeno k pozdravu; na vogalih njenega podnožja pa še več metrov od tal stoje na konjih jahajoči vojskovodje njene dobe: Daun, Laudon, Traun in Khevenhüller, v sredi med njimi pa stoječe podobe 4 državnikov med njimi Kaunic in Lichtenstein. Za vsako teh podob v kamen vdelane do polovice izdolbljene, pa

enako kot vse druge podóbe spomenka iz bronu vlite so štiri skupine manj pomenljivih, vendar pa tudi slovečih oseb one dobe.

Do spominka samega peljejo čveterere vrste stopnic, izdelanih z granita, tako kakor vsi drugi kamniti deli spominka.

Verige, višee vogalnih pokončnih kamenov, delajo zadnje obrobje spominka na tleh, samo na sredi vsake strani puščen je prost dohod do višjega podnožja. Vreme med slavnostjo razkritja bilo je krasno, hladna sapica pregnjala je deloma sicer že hudo gorkoto.

Večer pred slavnostjo razkritja privošil pa si je obsojen Schönerer demonstracijo prav po svojem duhu: Kmalu po 7. uri zvečer pripeljalo se je veliko njegovih pristašev v odprtih vozeh s cveticami in šopi pred njegovo stanovanje, so hodili s pretvezo, da hočejo skazati svoje sočutje gospej Schönerer-jevi v njegovo stanovanje, so izročali cvetice, med tem pa so se na cesti „Belarija“ pred hišo razlegali klici „Hoch Schönerer!“ „Nieder mit den Juden!“ Schönerer prikazaval se je na oknu, na zadnje, po pretekli 1/2 uri, stopil je na balkon in se tam zahvaljeval množici. To je bilo dogovorjeno znamenje za odhod pred spominek Marije Terezije, kjer so dijaki, vodje množice zapeli nemško-narodno pesem „Die Wacht am Rhein“; dalje šla je velikanska truma doli do opere skoz koroške ulice v srednje mesto tje do vojnega ministerstva, kjer so, kakor med potjo kričali s klici na Schönerer-ja in zoper jude, pri vojnem ministerstvu pa so zopet prepevali „Die Wacht am Rhein“. Policija je bila sicer navzoča, ker je že nekaj dni pred zvedela namen tega škandala, pa mende si ni upala zoper veliko množico opraviti ničesar. Toliko pa se je dokazalo, da so bili kričači plačani z bogatimi rokami; deloma z gotovino, deloma s kuponi avstrijskega državnega posojila. Očividno je namen, da so pristaši Schönererjevi in pa plačani ljudje ravno pred slovesnim razkritjem spominka hoteli napraviti protia vstrijsko demonstracijo, katera ima pripravljati daljne korake stranke, katera že prav brez prikrivanja deluje tje ven čez meje naše države.

Iz Ljubljane. — Praznovanje 40letnice cesarjevega vladanja pričanja se že na vsih straneh obširne naše države. Na Dunaji odtvorjene so v ta namen že tri razstave: umetniška razstava ob Dunajšiči pod Elizabetinim mostom doli, razstava Marije Terezije v obrtniškem muzeji poleg „Stubenthor-a“ in pa velika obrtniška razstava v Rotundi v Praterji, katero je cesar slovesno odtvoril minuli ponedeljek popoludne. Enake slavnosti pripravljajo se skoraj brez izjeme v vsih deželah. — Kranjska praznuje 40letnico cesarjevega vladanja s slovesnim odtvorjenjem deželne muzeja „Rudolfinum“ v Ljubljani, ter ima posebna deputacija nalogo cesarju častitati in ga prositi, da dovoli, da to slavnost povekšata s svojo navzočnostjo cesarjevič Rudolf in njegova soproga nadvojvodica Štefanija.

Razun tega skupnega deželne slavljenja 40letnice, pa se pripravljajo posamezni kraji še posebej praznovati to spominsko leto tako, da se je izrekoma za okraj Logaški osnoval posebni odbor pod predsedstvom tamošnjega župana A. Mulej-a, da priredi tako slavnost dne 22. julija t. l. v večji meri. Poročila, ki nam dohajajo o pripravah k tej slavnosti, obetajo, da postane praznik, katerega Slovenci gotovo vsi spremljajo s srčno navdušenostjo, v resnici veličasten izraz domoljubnosti slovenske.

— Cesarsko darilo. Družbi gospa sv. Vincencija Pavljanskega v Ljubljani daroval je cesar podporo 100 gld.

— Gospod knezoskof ljubljanski dr. Jakob Misija vrnil se je od svojega rimskega popotovanja danes teden nazaj v Ljubljano.

— Na fari in dekaniji v Moravčah postal je naslednik pokojnega dekana Tomana, gosp. Tomaž Kajdiž, dosedaj župnik v Vodica. Čestitamo!

— Levstik in Raič. Na tukajšnjem pokopališču so včeraj prenesli trupla slovenskih domoljubov Levstika in Raiča v novo skupno rakev, na katero jima pisateljsko društvo spodobni spominek postavi. Rakev je na desni strani uhoda novega pokopališča.

— Osepnice v bližini ljubljanski še niso popolnoma ponehale, v Mostah in na Stranski Vasi pri Dobrovi je še vedno nekoliko kozavih bolnikov, v Mengišu pa so koze tako hudo začele gospodariti, da se je morala tamošnja šola začasno zapreti. Tudi na Raki se širijo osepnice, — v Celji pa so zavoljo njih zaprli šole.

— Deputacija treh zastopnikov občine Cerkniske, obstoječa iz gg. župana Miklavca in odbornikov Šerko in Pogačnik, podala se je včeraj med sejo državnega zbora k ministru baron Pražak-u s prošnjo, da dobi Cerknica lastno c. kr. okrajno sodnijo. Ravno ta deputacija izrekla je tudi poljedeljskemu ministru grofu Falkenheyn-u zahvalo za do sedaj izvršena osuševalna dela pri Cerknici, Planini in Ložu, ter je prosila ministra, ta dela tudi v prihodnje blagovoljno pospeševati.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Svečanost slovesnega razkritja spominka cesarice Marije Terezije, zbrala je vse člene cesarske rodbine na Dunaji, sedaj pa pojdejo zopet vsak svoje pota; cesar pada se, kakor čujemo dne 3. junija za 14 dni v Buda-Pešt, cesarica koncem tega meseca v Ischl in potem v Gastein, cesarjevič in cesaričina sta baje namenjena v poletji obiskati romunskega kralja in kraljico v njihovem poletnem gradu Sinai. — Ko so povodom razkritja na Dunaj prišli ogerski ministri, posvetovala sta se Dunajevski in Tisza o spiritovem davku, da bi se bila pogodila, o tem ni znanega, videti pa je, da brani vsak minister svoje stališče trdovratno, ker ogerski listi poročajo da namerava Tisza, ako se na